Idéhistorikern Bernt Skovdahl.

In i en digital framtid

Publicerad: 2010-10-08 00:12
Ändrad: 2010-10-08 14:56
Vi är mitt i en veritabel digital revolution. Datorn har utvecklats från matematikmaskin till kommunikationsredskap. I digitaliseringens kölvatten har olika framtidsvisioner brottats mot varandra. Idéhistorikern Bernt Skovdahl har forskat i ämnet och skrivit boken ”Den digitala framtiden”.
AKTUELLT Var finns debatten om framtidsvisioner? Säg din mening om den digitala framtiden. Debattera på Ingenjörsamfundets debattsajt.
EXTERNA LÄNKAR Lyssna på Bernt Skovdahl den 16 november, 18-20, i Stockholm då han berättar om den digitala revolutionen vi befinner oss i. Kostnadsfritt seminarium för medlemmar. Anmäl dig före 19 oktober.

Digitaliseringen av samhället som vi är mitt i just nu, är den mest dramatiska teknikutvecklingen i världshistorien. Det menar idéhistorikern Bernt Skovdahl som skrivit boken ”Den digitala framtiden”.

- IT-samhällets framväxt har fått oerhört stor betydelse för mänskligheten. Först en storartad ekonomisk betydelse genom rationaliseringsvinster och sedan psykologiska och social förändringar som vi är mitt uppe i nu.

DATORN TAR ÖVER

Datorn är central i digitaliseringen av samhället och har som maskin och redskap haft skiftande identitet genom teknikutvecklingen. Vid starten användes stordatorer som matematikmaskiner och hade en mystifierad aura runt sig. Bara utvalda fick gå in i datorrummen på företagen.

På 1980-talet skulle datorerna automatisera kontorens arbetsflöden och en skräckvision om framtiden tog strupgrepp på människor. En förklaring låg i att datorer gjorde datakörningar och det upplevdes som att de stod och tänkte av sig själva. Folk trodde att det datoriserade samhället var i antågande och att människor skulle bli överflödiga i framtideDet var en total felsyn. Att kontorspersonal friställdes berodde inte på att datorer gjorde människors jobb, utan

på att de som blev kvar ökade sin produktivitet väsentligt därför att de arbetade med redskapet datorn.

ARTIFICIELL INTELLIGENS

Parallellt frodades en annan framtidsvision om artificiell intelligens. Datorer skulle kunna vara idealiska beslutsfattare. De var helt objektiva och rationella utan risk för korruption och känslomässiga svagheter. Varken skräckvisionen eller önskedrömmen slog in. Tänk att det är så svårt att se vilka vägar utvecklingen ska ta.

- Ja, det är väl de här två bevis på.

PC-REVOLUTIONEN

Det verkliga genombrottet i digitaliseringen var när pc:n gjorde entré. Datorutvecklingen från 1950 och fram till 1984 var tillämpningsstyrd av beställare och programmerare. 1984 presenterade Steve Jobs den första Apple-datorn med grafiskt gränssnitt. Det var i sig en revolution.

- Vem som helst kunde använda datorn utan att kunna programmera. Den blev ett redskap, som en skrivmaskin, istället för en räknemaskin.

CHATTA, MEJLA, SKAJPA

Idag har datorns identitet skiftat igen.

- Nu används datorn som kommunikationsredskap (red. anm. mejla, chatta, skajpa osv) och är samtidigt underhållningselektronikens omegamaskin där grammofonen, radion och tv:n samlas i ett. Det här är en teleskopisk datorutveckling. Alla de gamla användningsområdena finns självklart kvar.

KALIFORNISKA ENTREPRENÖRER

I dramatiken lyser några stjärnor starkare än andra, även om Bernt Skovdahl poängterar att datorn inte är en uppfinning utan resultatet av många människors insats. Vilka har påverkat IT-samhällets framväxt mest enligt dig?

- Jag skulle säga de kaliforniska entreprenörerna, Steve Jobs och hans kompanjoner. De öppnade upp för nya användningar som andra hade drömt om och gjort misslyckade försök med i åratal.

VAD VÄNTAR OSS?

Om du bara skulle få ge två tänkbara framtidscenarion som vi som lever och verkar idag har en chans att få uppleva, vilka två skulle det bli?

- De stora ekonomiska effekterna har redan bakom oss. Nu pågår förändringar av samhället. Det handlar om hur vi tar kontakt med varandra, hur vi bekräftar vår identitet och vilka grupptillhörigheter vi har. Det här byter form och sker på andra sätt i framtiden. En digital klyfta öppnar sig mellan generationerna.

GENOMLYSNINGSSAMHÄLLET

Bernt Skovdahls mer negativa framtidsvision handlar om hur vi kontrollerar varandra i en digital värld till exempel genom Facebook. Det blir ett genomlysningssamhälle där privat information blir offentlig och samtidigt är alla skrämmande anonyma på nätet.

FILDELA ALLT TILL ALLA

Hans andra vision har både en ljus och en mörk sida. Internet är tekniskt uppbyggt så att alla kan kommunicera med alla, vilket gör det svårt att utnyttja nätet som en enkelriktad distributionskanal för massmedieprodukter och lätt för vem som helst att lägga ut eller ladda ner filer, inklusive så kallad piratkopiering. Det positiva med detta är att det kan stimulera till eget skapande och bidra till upplösningen av olika gränser: mellan åskådare och medskapare, mellan populärkultur och finkultur. Det negativa ligger i att professionalismen hotas. Det blir svårare att försörja sig på kulturella yrken om ens produkter distribueras digitalt helt gratis.

INGENJÖRER OCH TEKNIKER

Kommer ingenjörer och tekniker att spela någon roll i en digital framtid?

- Vi kommer alltid att ha behov av tekniskt utbildade. Man ska i de här diskussionerna skilja på olika kompetenser. Det finns en praktisk användning av datorn där människans öga-hand koordination är viktig. Det är därför som barn har lättare att lära sig datorer än vuxna. De härmar bättre.

- Sedan har vi programskrivning som bygger på noggrannhet, logiskt tänkande och matematik. Det är teoretiska kunskaper som inte vem som helst har. Det finns ett problem i rekryteringen av studenter till tekniska utbildningar. Det är inte de flinka dataspelarna som sov på mattelektionerna som behövs utan de som övat upp ett teoretiskt tänkande.

- Det tänkandet behövs för att vara verkligt kreativ. Och det är kreativitet som behövs bland svenska ingenjörer och tekniker. Det blir deras insats i den digitala utvecklingen

Av: Helena Thorén, helena.thoren@axlainformation.se
Ansvarig utgivare: Terje Andersson, terje.andersson@ingenjorsamfundet.se